

TAJEMNICE KSIĄŻEK

Jak powstaje książka

I-Zestaw ćwiczeń porannych podany 27.04.2020r.

1.,,Powiedz mi, jak to ułożyć” – zabawa w parach. Dziecko otrzymuje 8 klocków typu lego oraz Rodzic lub rodzeństwo 8 klocków. Ważne, by zestawy klocków w tych samych parach odpowiadały sobie kolorem i kształtem. Dzieci, odwrócone plecami do Rodzica lub rodzeństwa, układa prostą wieżę ze wszystkich ośmiu klocków. Następnie zadaniem konstruktora jest opowiedzenie słowami, w jaki sposób powstała wieża, np. Pierwszy jest klocek czerwony z sześcioma wypustkami, na nim mały żółty itp. Osoba z pary układa swoje klocki w sposób, o którym opowiada konstruktor wieży. Po skończonej pracy sprawdzamy poprawność wykonania zadania i zamieniamy się rolami. Mogą wykorzystywać słownictwo z języka angielskiego podczas podawania nazw kolorów, wielkości klocków...

2.,,Kto tworzy książkę?” – dyskusja na podstawie ilustracji w **KZ 66–67**. Dziecko odszukuje na ilustracjach postaci, których nazwy zawodów będzie wymieniać. Rodzic dokonuje analizy głosek nazw zawodów związanych z powstaniem książek: *autor, redaktor, grafik, drukarz*. Dzieci wskazują ilustracje, określają, jakie czynności wykonuje ta osoba w procesie powstawania książki, i próbują dokonać analizy głosek niektórych czasowników, np. pisanie, rysowanie, drukowanie.

3. Jak powstaje książka? – Zapraszamy dzieci do uważnego słuchania utworu: Usiądźcie wygodnie, przygotujcie uszy do słuchania (Rodzic dotyka uszu) i posłuchajcie kolejnej przygody Ady i Adama. Dzisiaj dzieci dowiedzą się, w jaki sposób powstaje papier i jak kiedyś pisano książki. Postarajcie się zapamiętać jak najwięcej informacji, bo my dzisiaj też będziemy próbowali zrobić książkę.

Jak powstaje książka

Maciej Bennewicz

Pan drukarz zaczerpnął białą maź i wylał ją na kwadratowe sito.

– To jest pulpa – powiedział uroczyście tonem. – Dawniej robiło się ją ze starych szmat – rozdrobnionych i rozpuszczonych, a teraz robi się ją z drewna. Te białe włókna to celuloza. Nadmiar wody ocieka i po wyschnięciu tworzy się papier.

Dzieci z niecierpliwością przyglądały się ruchom pana drukarza. Drewniany kołowrót podobny do dziadka do orzechów, tylko większy, zgrzytnął i dwie grube deski ścisnęły sitko, na które przed chwilą wylała się papierowa pulpa.

– Oto wyschnięta pojedyncza kartka. – Pan Borys, pracownik muzeum, podał dzieciom dwie grube kartki. – Właśnie z powodu sposobu, w jaki powstawał dawniej papier, nazwano go papierem czerpanym. Był bardzo drogi. Dlatego

także książki były bardzo drogie. Wszystko wykonywano ręcznie. Z kotła zaczerpywano pulpę, a następnie na sicie, przygnieciona prasą, czyli ciężkimi deskami, ociekała z wody. Po wyschnięciu powstawała kartka, jak ta.

Najpierw Ada, a potem Adam zaczerpnęli białą maź z beczki, a potem po kolei kręcili wielkim kołowrotem prasy, aby wycisnąć z sita nadmiar wody. Po chwili ich kartki schły na sznurku.

A taki sposób powstawały pierwsze książki. Pan drukarz usiadł przy wielkim biurku, zaostrzył gęsie pióro, umoczył w atramencie w specjalnym zbiorniczku zwanym kałamarzem i napisał imiona: Ada i Adam.

– A teraz wasza kolej – powiedział i dodał: – Każde pióro służyło do innego rodzaju atramentu. Kolory atramentów wytwarzano ze sproszkowanych roślin i minerałów. Najdroższy był niebieski. Najdroższy, gdyż najtrudniej było zdobyć odpowiednie minerały.

Dzieci napisały gęsim piórem swoje imiona. Adam narysował również uśmiechniętą buźkę, Ada zaś pyszczek kota. Wujek Alfred złożył zamaszty podpis z piękną literką A, którą ozdobił gałązką i kwiatkiem.

– Prawdziwa rewolucja w drukarstwie nastąpiła jednak znacznie później, w XV wieku, kiedy to Johann Gutenberg wymyślił specjalną maszynę, a właściwie sposób układania literek. – Pracownik muzeum wskazał wielkie drewniane urządzenie z kołowrotem, z czymś w rodzaju stołu i ogromną drewnianą ramą. Urządzenie przypominało Adamowi samochód wojskowy, Ada natomiast miała wrażenie, że patrzy na wielkiego smoka, który rozdziawia paszczę.

– Od czasów wynalazku pana Gutenberga literki układało się w specjalnych ramkach w odbiciu lustrzanym, literka po literce, słowo po słowie, zdanie po zdaniu. Była to żmudna praca, ale dzięki niej można było drukować wiele egzemplarzy książki. Przy ręcznym pisaniu pisarczyk, czyli skryba, często przez wiele lat pisał jedną książkę. Gęsim piórem, literka po literce. Dlatego książki były tak rzadkie i drogie.

– A dlaczego trzeba drukować w odbiciu lustrzanym? – spytał Adam.

Pan Borys pokazał odciśniętą stronę i powiedział:

– Prasa Gutenberga działa jak pieczętka. Widzicie czasem na ulicach karetki pogotowia albo straży pożarnej. Mają odwrócone napisy, prawda?

– Żeby można było je odczytać w lusterku samochodowym – ucieszył się Adam.

– No właśnie, tę samą zasadę odkrył prawie sześćset lat temu Gutenberg i w ten sposób zrewolucjonizował drukarstwo. Odbicie lustrzane; pieczętka jak napis na karetkce; prasa, która dociska literki do papieru czerpanego i jest książka – podsumował drukarz.

Adam z pomocą wujka przekręcił długą dźwignię prasy, pociągnął specjalną wajchę i strona była gotowa. Po chwili swoją pierwszą stronę do książki wydrukowała również Ada. Zebrani nagrodzili ją oklaskami, gdyż dzielnie sama wprawiła w ruch prasę drukarską Gutenberga.

Ada odczytała fragment z wydrukowanej przez siebie strony:

Czcionce pięknie tej podziękuj.

Atramentu zręczny taniec

Złożył z liter długie zdanie.

– A teraz – oznajmił wujek – cofamy się do samego początku. Książka powstawała na papierze, papier musiał być zadrukowany. Potem introligator ją zszywał tak jak krawiec tkaninę. Dziś robi to maszyna. Wcześniej wszystko wykonywano ręcznie i stopniowo ulepszano. Współcześnie książkę pisze się na komputerze i można ją wydrukować w domu. Literki można zmieniać, wklejać obrazki, rysować na pulpicie.

– Można robić, co się chce – stwierdził Adam. – Wystarczy myszka albo rysik.

– Albo nawet sam palec – dodała Ada. – Palec to najlepszy rysik.

– Zgadza się – stwierdził Alfred – ale każdą książkę trzeba najpierw wymyślić. A kto wymyśla, a potem pisze książki?

– Skryba? – zaproponował Adam.

– Drukarz? – zastanawiała się Ada. I po chwili dodała z entuzjazmem: – Już wiem, autor!

– Tak jest, autor, czyli pisarz. W takim razie cofamy się do samego początku, czyli do chwili, gdy książka powstaje w głowie autora. A zatem...

– A zatem... – powtórzyła Ada.

– A zatem, drodzy Ado i Adamie, również wy zostaniecie autorami i napiszecie swoją pierwszą prawdziwą książkę.

– Ale jak to zrobimy? – Zastanowił się Adam, połykają pyszne ciasto drożdżowe, które podawano w barze obok muzeum.

– Już wam mówię. Trzeba zacząć od pomysłu. A pomysł to coś...

– Coś, coś... – zastanawiała się Ada.

– Coś, o czym chce się opowiedzieć innym ludziom, jakaś bardzo ciekawa historia – stwierdził Adam.

– Znakomicie. W takim razie zastanówcie się, o jakiej pasjonującej, superciekawej historii chcielibyście opowiedzieć innym ludziom, na przykład dzieciom ze swojej klasy, rodzicom, pani nauczycielce, mamie, tacie albo babci. Potem zamiast gęsiego pióra i papieru czerpanego użyjemy telefonu i dyktafonu. A na koniec wszystko spiszemy i wydrukujemy, a właściwie zrobi to za nas program, który zmieni wasz głos w gotowy tekst. Potem go tylko poprawimy i już. Widzicie, jaką drogę przeszła książka. Od białej pulpy do dyktafonu, który zmienia słowa w zapisany tekst. Do roboty!

– Super! – ucieszyły się dzieci.

– Moja historia jest następująca – zaczęła Ada. – Wcześniej rano przyjechał po nas wujek Alfred i jak zwykle miał tajemniczą minę. Spodziewałam się, że wymyślił coś fajnego. I nie myliłam się. Pojechaliśmy na wycieczkę. W starym klasztorze, czyli w miejscu, w którym dawno, dawno temu mieszkali zakonnicy, panowie o długich brodach, którzy spędzali czas na modlitwie i pracy, mieści się

muzeum sztuki drukarstwa i książki. Pan drukarz wygląda, jakby sam był zakonnikiem z dawnych czasów. Ma brodę i długie ubranie z fartuchem.

– A ja mam taką historię – zaczął Adam:

Czcionce pięknie tej podziękuj.

Atramentu zręczny taniec

Złożył z liter długie zdanie.

Dawniej papier był czerpany,

Dziś dyktafon w ręku mamy.

Drogie Dzieci: W jaki sposób Ada i Adam pomagali robić papier? Czy to był sposób podobny do tego, którego my używaliśmy do sporządzenia papieru czerpanego? W jaki sposób tworzone książki przed pojawieniem się nowoczesnych drukarni?

4. „Polisensoryczna książeczka” – przestrzenna praca plastyczna. Drogie dzieci Waszym zadaniem jest stworzenie książki, za pomocą której będziecie mogli opowiedzieć o uczuciach, jakie towarzyszą wam w domu lub w przedszkolu. Książka nie może jednak zawierać słów ani typowych obrazków. Wszystkie informacje mogą być z niej odczytane jedynie za pomocą dotyku, np. delikatny, mięciutki materiał może kojarzyć się z czymś miłym, czymś, co lubimy. Porozmawiajcie chwilę z Rodzicem o tym, jakie informacje ma zawierać książeczka, i zabierajcie się do pracy. Dziecko zszywaczem łączy kilka kartek z bloku technicznego. Następnie z dostępnych materiałów – nasion, tkanin, patyczków, kamyków, styropianu itp. – tworzy książeczkę polisensoryczną. Po skończonej pracy omawia swoją pracę, a następnie umieszcza książeczkę w widocznym miejscu.

5. Praca z Kartami Pracy

- **Praca z KP4.6a** – umieszczanie nalepek w brakujących miejscach, czytanie wyrazów,

- **Praca z KP4.6b** – uzupełnianie nalepkami ilustracji regału z książkami,

- **Praca z KP 4.7a** – przeliczanie książek, uzupełnianie zbiorów, zapisywanie i rozwiązywanie działań,

- **Praca z KP 4.7b** – rysowanie wzorów po śladzie i samodzielnie, odczytywanie rebusów, umieszczanie nalepek.

6. Wykonywanie napisów i obrazków za pomocą pieczętek i tuszu

(jeżeli mamy w domu pieczętki, możemy nimi ozdobić książeczkę polisensoryczną z 4 zadania lub po prostu kartkę, jeżeli nie mamy pieczętek możemy je zrobić np. z ziemniaka pomalowanego kolorową farbą, albo też kawałka materiału zamoczonego w farbie).

Życzymy miłej pracy, nauczycielki z grupy Nutki: Monika i Wiola.